

KULLUĞU GÜZEL YAPMAK*

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn... Seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve âlihî, ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi- ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü; Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llahu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

مَنْ أَحْسَنَ الصَّلَاةَ حَيْثُ يَرَاهُ النَّاسُ ثُمَّ أَسَاءَهَا
حَيْثُ يَخْلُو فَتِلْكَ اسْتِهَانَةٌ اسْتِهَانَ بِهَا رَبُّهُ

(ع.ع.ه.ب. عن ابن مسعود)

RE. 398/1 (Men ahsene's-salâte haysü yerâhü'n-nâsü, sümme esâehâ haysü yahlû, fetilke istihânetün istihâne bihâ rabbehû.)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Çok aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerine olsun...

Allah-u Teâlâ Hazretleri şu mübarek ayda yapmış olduğunuz ibadetleri rahmetine, mağfiretine vesîle eylesin... Ahsen-i kabul ile makbul eylesin... Dileklerinizi, taleplerinizi revâ eylesin; ihsân ve ikram eylesin...

Peygamberimiz SAS Hazretleri'nin mübarek hadis-i şeriflerinden bir miktarını *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının, *mim* bâbından size açıklamaya çalışacağım.

Bu hadis-i şeriflerin okunmasına ve açıklanmasına başlamadan önce, evvelen ve hâsasaten Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri için; sonra onun cümle âlinin, ashâbının etbânının, ahbâbının ruhları için; sâir enbiyâ ve mürselînin ervâhı için; cümle evliyâullahın, hakka yakın kulların ruhları için; hâssaten Ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbîleri olan sâdât ve meşâyih-ı turuk-u aliyyemizin ve hulefasının, müridlerinin, muhiblerinin, tâbîlerinin ruhları için;

Okuduğumuz eseri te'lif eylemiş olan Hocamız'ın hocası Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Efendi Hazretleri'nin ruhu için; onun talebelerinin, hocalarının ruhları için; şu okuduğumuz eserin içindeki mâlumatın, hadislerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan bütün âlimlerin, râvilerin, gayretli kulların, himmetli kulların; hatta basılmasına, ciltlenmesine çalışanların ruhları için;

Uzaktan, yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere Rasûlullah SAS Efendimiz'e bağlılığından ve muhabbetinden dolayı şu meclise gelmiş olan siz kardeşlerimizin de âhirete intikal eylemiş olan bütün yakınlarının, sevdiklerinin, dostlarının, ruhları için; biz hayattaolan müslümanların da Mevlâmızın rızasına uygun ömür sürüp, huzuruna sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olması için; buyurun bir Fâtîha, üç İhlâs- ı Şerîf okuyup, öyle başlayalım!

.....

a. Gösteriş İçin Namazı Güzel Kılmak

Mukaddimedede metnini okuduğumuz hadis-i şerif, riyâ dediğimiz büyük mânevî hastalıkla ilgili bir hadis-i şeriftir. Peygamber SAS Hazretleri Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet edildiğine ve İbn-i Hibban, Beyhakî ve sair kaynaklarda kaydedildiğine göre buyurmuşlar ki:¹

مَنْ أَحْسَنَ الصَّلَاةَ حَيْثُ يَرَاهُ النَّاسُ ثُمَّ أَسَاءَهَا
حَيْثُ يَخْلُو فَتِلْكَ اسْتِهَانَةٌ اسْتِهَانَ بِهَا رَبُّهُ

(ع.ع.ه.ب. عن ابن مسعود)

RE. 398/1 (*Men ahsene's-salâte haysü yerâhü'n-nâsü*) “Bir kimse ki, kıldığı namazı insanların gördüğü yerde güzel yaparsa... (*Sümme esâehâ*

¹ Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.136, no:3119; Beyhaki, *Sünenü'l-Kübra*, c.II, s.290, no:3399; Abdürrezzak, *Musannef*, c.II, s.369, no:3738; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.X, s.379, no:17653; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.III, s.474, no:7494; *Camii'l-Ehadis*, c.XLI, s.384, no:45353.

haysü yahlû) Sonra o namazı yalnız olduğu zaman kötü kılsa... (*Fetilke istihânetün*) Bu bir hafife almaktır. (*İstihâne bihâ rabbehû*) O kul böyle hareket etmekle Rabbini hafife almıştır.”

Biliyorsunuz bizim dinimizde kuru bilgi fayda vermez. Ulemamız. “Şeytanın da bilgisi çoktur.” diye söylerler. Hatta cennetteydi, cenneti gördü; bizim gayb olarak iman ettiğimiz şeyleri o orada gördü.

Görmesi de yetmez, bilmesi de yetmez; bildiğine uygun, edepli hareket edecek. Kulluğunu bilecek öyle hareket edecek; bildiğinin usulüne uygun hareket edecek. O da yetmez; usûlüne uygun çok güzel tatbik eder de niyeti bozuk olur.

Şeklen güzel, enfes bir namaz kılıyor, göbeğine kadar sakalı var, çok müstesna giyinmiş, cübbesi tertemiz, güzel sarık sarmış, arka tarafından sünnet-i seniyyeye uygun ucunu uzatmış, misvak kullanıyor; ama maksadı filanca insanı kandırmak. Dış şekli istediği kadar güzel olsun, niyet iyi olmayınca kıymeti yok. Maksadı Allah’ın rızasını kazanmak ama, biraz da “İnsanlar görsünler, beğensinler.” diye bir niyeti var; o da olmaz.

Ortaklık da yok:

“—Hocam, hem Allah’ın rızasını istiyorum hem de insanlar biraz benim cevherimi bilsin; bu kadar ilmim var, bu kadar kemâlim var, biraz da onlar beni alkışlasın, biraz da sevsinler, hürmet etsinler!”

Öyle pazarlık da olmaz! Yapılan iş sırf Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin rızasını kazanmak için olacak.

Süfyân-ı Sevrî Rh.A, müstesna bir insan, büyük evliyâullahtan, fukahadan... Hatta müstakil mezhep kurmuş. Hârûn Reşid tahta çıkınca, Bağdat'taymış, kaçmış Basra'ya...

Hârûn Reşid çavuşuyla mektup göndermiş:

“—Sen benim şehzadeliğimden tanıdığım bir kimsesin. Yanıma gelirdin, bana bilgi öğrettirdin, dosttuk, ahabtık, yabancı değiliz; birbirimizi biliyoruz. Ben halife oldum, herkes beni tebrike geldi; hepsini ihsanlara, bağışlara boğdum. Neler verdim gelenlere, gidenlere... Sen benim eski dostumsun, Bağdat'ı bırakmış, Basra'ya gitmişsin. Niye gelmiyorsun? Gel sana da vereyim, eski ahababımsın!” demiş.

Sarayın çavuşu Basra'ya geldiği zaman; üstü sırmalı, atlaslı elbiseli; atından inmiş, öpüp fermanı başına koymuş ve Süfyân-ı Sevrî Rh.A'e uzatmış. O sırada Süfyân-ı Sevrî Hazretleri talebelere fıkıh dersi veriyormuş talebelere... Çavuş, “Saraydan geliyorum!” diye kendisini bir şey sanıyor ama, berisi de Allah'tan başka kimseden korkmuyor. Onun da o hâli var. Talebelerinden birine demiş ki:

“—Al şu zalimin beraatını da benim elim değmesin! Okubakalım, ne diyor?”

Açmış, okumuş:

“—Yâ Süfyan! Biz seninle eski ahabız, niye buraya gelmiyorsun? Ben başkalarına çok bağışlarda bulundum, gel sana da vereyim!”

“—Çevir arkasını...” demiş, mektubun arkasını çevirtmiş;

“—Yâ Hârûn! Allah’tan kork, sen beytü’l-mâlin başına bekçi geldin, onları savurmaya gelmedin ki... Müslümanların parasını pulunu öyle sağa sola savurmaya hakkın yok ki; hangi delile dayanarak onlara harcıyorsun? Öleceğini unutma, takvâya sarıl, dînî vazifelerini yap!” diye bir sürü ağır ama doğru sözler yazdırmış arkasına...

Çavuşa demiş ki:

“—Al bunu efendine götür!”

Adam:

“—Allah Allah! Benim halifeme, benim padişahıma hiç kimse böyle müdahale edemiyordu.” diye şaşırılmış, sapsarı kesilmiş.

Gitmiş Bağdad’a, mektubu Hârûn Reşid’e takdim etmiş. O da açmış, okumuş, şıpır şıpır gözlerinden yaş dökülmüş, “Doğru söylüyor, doğru söylüyor.” diye ağlamış. O da insaflıymış ki, hak sözü kabul edip ağlamış.

Bu heybet karşısında o saray çavuşu bakmış ki hayat onun bildiği gibi sırmalı giyinmekle, atlara binmekle, yüksek insanlara hizmet etmekle olan bir şey değil; daha başka bir şeymiş. Vazifesinden istifa etmiş, üstündeki şatafatlı elbiseleri çıkarıp basit bir elbise giymiş, gitmiş, Süfyân-ı Sevrî’ye talebe olmuş.

O Süfyân-ı Sevrî bir gün evinden dışarı çıkmış. Asıl bu hikâyeyi anlatacaktım da, “Bu Süfyan-ı Sevrî nasıl zât-ı muhteremmiş?” bir tanıtayım diye bu sözleri söyledim.

Dalgınlıktan abasını sırtına ters giymiş. Yolda “Efendim abayı ters giymişsiniz.” demişler. “Ben bu abayı ‘üstüm örtünsün’ diye Allah rızası için giymiştim. Şimdi Allah rızası için giydiğim şeyi, kulların rızası için sırtımdan çıkartamam.” demiş. Ters giymiş ama kulların rızasına aldırmamış.

Ebû Süleyman ed-Dârânî, bu meşhur evliyâullahtan bir zât... Mutasavvıfînden, büyük zâtlardan bir kimse. Bir talebesinin evine gitmiş. Adam bayram etmiş, “Büyük alim, faziletli veli evimizi teşrif eyledi, hoş geldi, safa getirdi.” diye deli divâne olmuş, sofraya hazırlatmış;

“—Aman hanım aman! İkinci hacdan getirdiğimiz çok güzel tabak takımları var ya, hocama yemekleri o tabaklara koy da öyle gönder.” demiş.

Hocası:

“—Riyakâr, senin iki haccın da battal oldu, ikisi de boşa gitti!

Var, yeniden hacceyle!” demiş.

Neden, ne oldu?

“—Birinci haccımızda getirdiğimiz değil, ikinci haccımızda getirdiğimiz tabaklar var ya, onlara koy!” dedi.

İki haccını da zikretti, şimdi orada hac söylemenin zamanı mıydı? Değildi.

“—Şu renkli tabakaları.” deseydi, olurdu.

“İbadetini söyledi; gösteriş oluyor” diye azarlamış; “İki haccın da battal oldu, git yeniden hacceyle!” demiş.

İşte gösteriş veya gösterişsizlik, samimiyet veya samimiyetsizlik hakkında iki küçük fıkra; olmuş hadiselerden iki menkabe...

Müslümanların niyeti iyi olacak. Her yaptığı iş Allah rızası için olacak; insanların beğenmesi, beğenmemesi için olmayacak.

Mü'minin vasıflarından bir tanesi:

وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ

(المائدة: ٥٤)

(*Ve lâ yehâfûne levmete lâim*) “Kınayanın kınamasından korkmazlar.” (Mâide, 5/54)

“—Ben müslümanım, Müslümanlığın gereği budur, beğenen beğensin, beğenmeyen beğenmesin; ben bu işi böyle yaparım.”

Neden? Çünkü Allah böyle emretti.

“—Bu vakitlerde de böyle giyilir mi?”

Allah böyle emrettiği için giyilir; öyle giyinmek gerekir. Öteki türlü yapılmaması lazım! İnsanın bu tür şuura ermesi lazım!

Geçen gün, Güney Afrika’dan Pakistan’a giden kardeşler gelmişler camiye...

“—Hoş geldiniz kardeşler, konuşun!” dedik:

“—*Lâ ilâhe illa’llah* sözü bir kelimedir; insanın meslek tahsili gördüğü gibi, tıp tahsil ettiği gibi, mühendislik tahsil ettiği gibi, marangozluk

öğrendiği gibi bu kelimeyi de öğrenmesi gerekir. Rasûlüllah SAS Efendimiz, *Lâ ilâhe illa'llah* dedi. Araplar da Arapça'yı biliyorlardı, onlar da derlerdi ama, yirmi üç senelik peygamberliği sırasında onu öğretti, onun eğitimini yaptı.” dedi.

Hakiki müslümanlık böyledir. Hakikî müslüman başkasının beğenmesi için yapmaz, hatta saklar; hayrını hiç kimsenin görmediği yerde verir. Bir yerde bir para veriyorsun;

“—Hemen isminizi yazalım, baş duvara asalım!”

Duyduk ki, Ankara'nın yakın köyünde bir hacı teyze varmış. Köylerinin yanından yol geçtiği için arsaları, arazileri kıymetlenmiş, zenginleşmiş. Bizim de mahallemizde bir cami yapılacak, “Gidelim, şundan para isteyelim!” dedik. Bir grup hâlinde gittik. Bizim hocalardan bir tanesi dedi ki:

“—Hacı teyze, hayır yapmak iyidir. Bir kimse camiye yardım ederse, camiye yaptıırırsa Allah da ona cennette köşk ihsan eder. Hem istersen camiye senin ismini veririz, yazarız.” deyince o köylü kadın o vaizi utandırdı:

“—Aman evladım, benim isimle filan ilgim yok, Allah rızası için vereyim! Hiç ismim bilinmesin, kimseler hâlimi bilmesin, namım nişanım olmasın!” dedi.

Müslümanların işte böyle bir zihniyete sahip olması lazım; Allah için yapacak, kul için yapmayacak.

Bir insan camide namaz kılıyorken;

“—Filanca hoca var... Filanca hacı amca bastonludur, kızıverirse bastonu bile indirir, ‘Doğru dürüst kıl!’ der. Aman şurada doğru dürüst kılayım!” diye düşünerek, usulüne uygun namaz kılıyor.

Evde iken ise;

“—Üç dakika sonra televizyon programı başlayacak; dört rekâtlı namazı üç dakikaya sığdırmam lâzım!” diyerek, paldır küldür kılıyor.

Camide böyle kılmıyordun, orada güzel kılıyordun, burada niye böyle yapıyorsun?

Öyle yaparsa ne demek olurmuş? Bu hadîs-i şerîf onu anlatıyor:

“—Bir insan insanların gördüğü yerde namazı güzel kılar da, yalnız olduğu yerde namazı kötü kıalarsa, o, Allah’ı hafife almış olur, Rabbi’ni hafife almış olur.”

İstihâne ne demek? *Heyyin* görmek, “hafif görmek, hafif bulmak” demek. İstif’al bâbı, bir şeyi bir türlü görmek mânasına geliyor.

(*İstihâne bihâ rabbehû*) “Rabbi’ni istihâne etmiş olur, hafife almış olur.”

Neden? Çünkü Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi her yerde, her halde görüyor, biliyor. Bize bizden yakın, bize şah damarımızdan yakın... Her hâlimiz ona mâlum, her an onun huzurundayız. Biz onu göremiyorsak da, o bizi görüyor. Yaptığımız her şey, hepsi kaydediliyor, hiçbir şey gizli değil... Ne karanlıkta ne aydınlıkta, ne gecede ne gündüzde; hepsi biliniyor. Onun için, insanın böyle dikkat etmesi lazım!

Hatta eskiler bu riya meselesine o kadar dikkat etmişler ki, siz de kabul ettiniz ki doğru olmuyor, gösteriş olmuyor; insan namazı evinde de güzel kılması lazım!

Bazıları da demişler ki:

“—Biz ne biçim âdî insanlarız; bir iyilik yaptığımız zaman herkes bilsin isteriz, bir hayır yapmışsak, bir gece tesbih çekmişsek, bir hatim indirmişsek, cami minare yaptırmışsak, plakayı hiç unutmayız, oraya koydururuz. Böyle isteriz ama “Bir günahımızı birisi duyacak.” diye ödümüz patlar. Biz ne biçim adamlarımız! Günahlarımızı da söyleyeceğiz.” demişler. Aksine beğenilmeyecek şeyi halktan saklamayıp söylemeye başlamışlar.

O da bir yol, bir meşrep, ona da kâni olmuş insanlar çıkmış. “Biz meziyetlerimizi halk bilsin istiyoruz; doğru değil. Hatalarımızı bilsin bakalım!” demişler, hatalarını söylemişler.

Ama bizim büyüklerimiz demişler ki:

“—Gizlice bir hata işleyip de tevbe edersen, Allah seni affeder. Senin hata ettiğini başkası da görürse sonra; ‘Bak herkes hata edebiliyormuş, o zaman ben de ederim.’ şeklinde ona da hataya karşı bir laubalilik gelir.” diye ‘Onu da söylemek doğru değil.’ demişler. Ama “Riya olmasın!” diye bunu da düşünen insanlar çıkmış.

Allah-u Teâlâ Hazretleri her işimizi rızasını düşünerek yapmayı bize öğretsin. Mürâîlikten, gösterişçilikten bizleri korusun; her amelimizi hâlis muhlis eylesin...

b. Kim Allah’a Kulluğu Güzel Yaparsa

Bu hadîs-i şerîfte yukarıdaki hadîs-i şerîfin aksi olan birdurumu anlatıyor. Abdullah ibn-i Amr ibni'l-Âs'dan rivayet edilmiş, *Müstedrek*'te kaydedilmiş bir hadîs-i şerîf. Peygamber SAS Hazretleri şöyle buyurmuşlar:²

مَنْ أَحْسَنَ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ كَفَاهُ اللَّهُ مَا بَيْنَهُ
وَبَيْنَ النَّاسِ وَ مَنْ أَصْلَحَ سَرِيرَتَهُ أَصْلَحَ اللَّهُ
عَلَانِيَتَهُ

(ك. فى تاريخه عن ابن عمرو)

RE. 398/2 (*Men ahsene fîmâ beynehû ve beyne'llâhi, kefâhü'llâhu mâ beynehû ve beyne'n-nâsi; ve men asleha serîretihû, asleha'llâhu alâniyetehû; ve men amile li-âhiretihi, kefâhu'llâhu emre dünyâhu.*)

(*Men ahsene fîmâ beynehû ve beyne'llâhi*) “Kim kendisiyle Allah CC arasındaki hususları güzel yaparsa; (*kefâhu'llâhu mâ beynehû ve beyne'n-nâs*) Allah onunla insanlar arasını tekeffül eder, kayırır.”

(*Ve men asleha serîretihû*) “Kim içini, gizlisini, bîatınını ıslah ederse, (*asleha'llâhu alâniyetehû*) Allah onun zahirini, âşikâr hâlini de ıslah eder.”

² Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ'*, c.II, s.888, no:1559; Hasan ibn-i Ebi'r- Rebi'den.

Kenzü'l-Ummal, c.III, s.25, no:5276; *Camiü'l-Ehadis*, c.XLI, s.385, no:45359.

(*Ve men amile li-âhireti*hî) “Kim âhireti için çalışırsa, (*kefâhu’llâhu emre dünyâhü*) Allah onun dünyasına da kifayet eder, dünyasını onarıverir, tanzim eder, dünyalığını nasip eder.”

Burada Rasûlüllah Efendimiz’in dilinden bir ilâhî kanun öğrenmiş oluyoruz. Demek ki, insanoğlu esas itibariyle kulluğu güzel yapmaya çalışacak.

Sen nedin? “Allah’ın kuluyum.”

Tamam, o halde kulluğunu güzel yap!

“—Ama bir sürü iş var hocam. Dükkânım var, ailem var, çocuğum çocuğum var, başım kalabalık, derdim çok, sen beni bilmiyorsun.”

Sen Allah-u Teâlâ Hazretleri’yle kendi arandaki kulluk vazifeni bil; onu güzel yap. Allah-u Teâlâ seninle insanlar arasındaki işleri kolaylaştırır. Sen içini düzelt, Allah senin dışını düzeltir; dışa karşı itibarını artırır. Sen âhiretine gayret et, âhiretini imar etmeye, düzenlemeye çalış, âhiretinde cenneti kazanmaya çalış, cehenneme düşmemeye gayret et, ona çırpın; Allah dünyalığı da verir, merak etme!

Bu dinimizde çok önemli bir kaidedir. Hani biz mühim bir ibadet diye, çocuklarımıza ilk önce namazı öğretiyoruz; abdestinalınma şeklini, namazın kılınma şeklini öğretiyoruz. “Sakal sünnettir.” diye millet biliyor, “Hacca gitmek lâzım!” diye biliyor. Bunlar hep dıştan görünen şeyler olduğundan biliyor.

Bir de iç âlemin muhteşem, mühim kaideleri var. Bunları bazı kimseler bilmiyor. İşin temeli, dinimizin özü olan mühim kaideler... Bu hadis-i

şerif o mühim kaidelerden biri. Hem Allah’a kulluğunu esas alacaksın, onu güzel yapmaya çalışacaksın; Allah öbür tarafından kayıracak, onaracak, yardım edecek, nasıl olduğunu anlayamayacaksın, şaşıracaksın.

Adam çocuğuna nasihat etmiş, etmiş, çocuk yola gelmiyor. Babası müslüman, mücahid; evlat havâî... Kalkmış babası bu şehirden, öteki şehre İslâm’ı tebliğ etmeye gitmiş. Sonra şehirden; “Oğlan ıslah oldu.” diye haber gelmiş. O Allah’ın yolunda çalışınca, Allah evdeki çocuğunu ıslah ediyor.

İnsanların kalpleri, zihniyetleri Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin elinde değil mi? Çeviriverir, gönlüne bir yumuşaklık verir.

Hız. Ömer Peygamber Efendimiz’i öldürmek için çıkmamış mıydı o gece yola?.. Yakalasaydı, öldürecekti, Kılıcını kuşandı, hararetli hararetli, hızlı hızlı giderken, gidişindeki acaipliği görünce, oradan açılmadı mı söz?... Dışına bile aksetmiş. Sonunda o gece müslüman oldu.

Neden müslüman oldu?

Esrarı var. Peygamber SAS elini açtı da;

“—Yâ Rabbi! Şu dini iki Ömer’den biriyle takviye eyle.” dedi.

Peygamber Efendimiz’in duasına uğradı; yoksa o katı kalp kolay kolay yumuşar mı? Onun için her şey Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin elindedir.

Evliyâullah bu kaideyi çok iyi bilmişler, kitaplarına yazmışlar.

Onlardan bir tanesi de şudur:

Atâullah-ı İskenderânî Hazretleri, Maarif Klasikleri arasında tercümesi çıkmış olan *el-Hikemü'l-Atâiyye* kitabında bir güzel, hikmetli söz zikretmiş:

اجْتِهَادُكَ فِيمَا ضَمِنَ لَكَ وَتَقْصِيرُكَ فِيمَا طَلَبَ
مِنْكَ دَلِيلٌ عَلَى انْطِمَاسِ الْبَصِيرَةِ عَنْكَ

(İctihâdüke fî mâ dumine leke, ve taksîrûke fîmâ tulibe minke, delîlün ale'l-intimâsi'l-basîreti anke)

“Sana tekeffül edilmiş olan rızık ve sâire hususlarda koşuşturup durman; buna mukabil ‘onlara koşuşturacağım’ derken kullukta ihmal etmen, namazında, ibadetinde, taatinde Allah’a karşı vazifelerinde ihmalkâr olman, gözünün kör olduğuna alâmettir.”

Nereden çıkarmış bunu? İşte bu hadis-i şeriflerden...

Neden? İnsanın asıl vazifesi Allah’a kulluk etmektir, ötekiler sonradan gelir. Önce kulluk edecek.

“—Önce ben yaşayacağım.” diye çalıp çırpabilir mi?

Çalıp çırpamaz.

“—Vurup kırabilir mi?” Kıramaz.

“—Vurup öldürebilir mi?” Öldüremez.

Her Şey Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne itaatle başlıyor. Allah-u Teâlâ Hazretleri bize bu güzel kaideyi de benimsetsin. Biz de Allah-u Teâlâ Hazretleri'yle aramızdaki işleri onarmaya, kulluğumuzu güzel yapmaya çalıŐalım!

Nedir bu hâlimiz? Ne zaman adam olacağız! Yıllar geçti geçiyor, ömür bitiyor, belimiz iki kat oldu, bu Ramazan da geldi geçti.

Ramazan'ın mehtabı hilâle döndü; onun da belini iki kat kıvrıldı. SaĐ olursak bir dahaki hafta geleceğiz. Onu da bilmiyoruz. Bir dahaki haftaya çıkacağız diye garantimiz de yok. Böyle Ramazanlar gelip geçer; "Acaba bir dahaki Ramazan'a ulaŐacak mıyız, biz ne zaman adam olacağız?" diye oturup ağlayalım. Kendimizi biraz düzenlemeye çalıŐalım.

“—Nedir benim bu edepsizliğim? Ben nasıl Allah-u Teâlâ hazretlerinin kuluyum? Sabah akşam ihsanına mazharım; sıhhatteyim, afiyetteyim, l tf u keremi ile perverdeyim. Her türlü hayrı ihsan ediyor; benim hatalarımdan, günahlarımdan dolayı rızkımı kesmiyor. Ben de edepsizliğe devam ediyorum. Benim ne biçim hâlim var?” diye oturup insanın kendisine ağlaması lazım!

Sonra âhireti hedef almak lazım! Bir insan âhireti hedef aldı mı Allah-u Teâlâ Hazretleri onun dünyasını da onarır. Bir kaide var da, ona dayanarak bunu söylüyorum:

الرِّزْقُ عَلَى اللَّهِ

(*Er-rızku ale'llâh*) [Rızık Allah'a aittir.]

Her dükkânda vardır, içki şişelerinin yanında bile görürsünüz. (*Er-rızku ale'llàh*) ne demekmiş? Arapça'yı bilmez "Allah'ın dediği olur." der.

Bir kere, "Allah'ın dediği olur." denmez; "Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin buyurduğu olur, dilediği olur." denir.

"Dediği" ne demek? "Onun dediği dedik" der gibi kaba bir ifade. "Allah'ın dediği olur." yazıyorlar, (*Er-rızku ale'llàh*) yazıyorlar; "Rızkı Allah verir." diyorlar. Ondan sonra rızkını şişeyle içki satarak kazanmaya çalışıyor.

"—Ne yapalım, bu olmasa geçimim olmuyor." diyor.

Madem insana rızkı Allah veriyor, ne diye harama sapıyorsun? Sıkı dursana, biraz Allah'a tevekkül et!

Allah-u Teâlâ Hazretleri Kur'ân-ı Kerîm'de emrediyor:

وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

(المائدة: ٢٣)

(*Ve ale'llàhi fetevekkelû in küntüm mü'minîn*)
[Eğer siz mü'minseniz, Allah'a tevekkül edin!]
(Mâide, 5/23) diye emrediyor; tavsiye değil, emrediyor.

وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ

(الطلاق: ٣)

(*Ve men yetevekkel ale'llàhi fehüve hasbüh*)
“Kim Allah’a tevekkül ederse, Allah ona kâfi gelir.” (Talâk, 65/3) diye vaadi de var.

Hiç tevekkül etmiyoruz, hiç Allah’a dayandığımız yok... Hepböyle, “Haramdan, helâlden, nereden gelirse gelsin!” diyoruz. Sanki kendi gayretimizle geliyor da, biz çalışmazsak rızık bize gelmezmiş gibi...

O Pakistanlı arkadaş diyor ki;

“—Allah bizim yaşamımız için gerekli olan her şeyi bedava vermiştir.”

Havaya para veriyor musunuz?

Her nefeste hava çekiyoruz, veriyoruz. Paralı mı? Değil. Hava parasız geliyor.

Su paralı mı? Her yerde bol; yaz gününde yağıdırıyor, kış gününde yağıdırıyor, dağların tepelerine yağıdırıyor, denizden bulutlara taşıttırıyor, rüzgârlara üflettiriyor. Yukarıdakilerin ihtiyacını, suyunu, gıdasını da veriyor. Yeryüzü gıdalarla dolu...

İnsana askerlikte öğretiyorlar; bizim komandoları alıyor, göle atıyorlarmış. Dışarıya çıkıyor. Yanında kumanya yok, para pul yok. “Düşman arazisine çıksa ne yapacak? Alışsın!” Otlardan, yemişlerden, ağaç kabuklarından ne bulursa yiyip yaşar. Koyunlar nasıl yaşıyorsa sen de yaşarsın; her şey var,

Allah bizim yaşamımız için gerekli her şeyi vermiş. Allah bizden kulluk istiyor. Çok doğru. Sanki biz yaşamımız için gerekli olan şeyleri çalışıp da mı elde etmişiz?

Hayır. O halde kulluğunu bilsene! “Biraz fazla kazanacağım.” diye neden harama sapıyorsun? Helâlinden iste, helâlinden isteyenler de kazanıyorlar.

Hadîs-i şerîfte bildirildiğine göre bu dünyanın rızkı, imkânı insana gölgesi, arkasından burnu sürte sürte, sadık köpeği, kuzusu gibi gelir. Allah yolunda yürürse insan, dünyası onun peşinden sadık kuzusu gibi gelir, mecburen gelir.

Neden? Yazmıştık ya;

الرِّزْقُ عَلَى اللَّهِ

(*Er-rızku ale'llàh*) Herkes biliyor ya, işte rızk Allah'ındır. Mecburen gelecek, sen istemesen de gelir, ağzını kapasan da zorla iki kişi gelir, çenenin açarlar, ağzına balı yağı akıtırlar. Hikâyesi var ama uzun “vaaz hep hikâyeyle geçecek” diye söylemiyorum. Onun için müslüman tevekkül etmesini öğrense, iyi Müslümanlığı öğrense o zaman her şey düzelecek.

“—Ben harama sapmam, helâlden istiyorum.” de, bak nasıl gelir.

Bu da ikinci mühim kaide oldu. İki esaslı kaide öğrendik, bunları iyi akılda tutun; dinimizin özü.

c. Arapça Bilen Farsça Konuşmasın!

Bu hadîs-i şerîf Abdullah ibn-i Amr RA'dan *Müstedrek*'te rivayet olunmuş. “Daha sahih olan rivayet Abdullah ibn-i Ömer ibnü'l-Hattâb'ındır.” diye geçiyor. Onlar bu sahanın mütehasısı... Peygamber SAS Efendimiz bu hadisinde şöyle buyuruyor:³

مَنْ أَحْسَنَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَكَلَّمَ بِالْعَرَبِيَّةِ فَلَا يَتَكَلَّمَنَّ
بِالْفَارِسِيَّةِ فَإِنَّهُ يُورِثُ النِّفَاقَ

(ك. عن ابن عمر)

RE. 398/3 (*Men ahsene minküm en-yetekelleme bi'l-arabiyyeti, felâ yetekellemenne bi'l-fârisiyyeti, feinnehû yûrisü'n-nifâk*)

(*Men ahsene minküm*) “Sizden kim güzel yaparsa, (*en yetekelleme*) konuşmayı, (*bi'l-arabiyyeti*) Arapça'yı... Kim güzel Arapça konuşmayı becerirse, (*felâ yetekellemenne bi'l-fârisiyyeti*) sakın ha Farsça'yla konuşmasın! (*Feinnehû yûrisü'n-nifâk*) Çünkü o nifak meydana getirir.”

Burada Farsça geçiyor. O devirde Araplar vardı; Arapların çevresinde en yakın yer İranlıların diyarıydı; İran'la temasları kuvvetliydi. Yemen İran'ın hudutları içindeydi, Arabistan İran'ın hudutları içindeydi. O zaman Pers İmparatorluğu vardı, oralar İran'ın eyaletiydi. Onlar Farsça'yı bilirlerdi, Peygamber Efendimiz birkaç Farsça

³ Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.98, no:7001; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.III, s.658, no:8371; *Camiü'l-Ehadis*, c.XLI, s.385, no:45360.

kelime kullanmış. Mesela üzüm yerken *dû dû* demiş, “iki, iki” demektir; demek ki bazı kelimeleri biliyor.

Bazı kitaplarda kaydediliyor ki Peygamberimiz’in sağlığında ashâb-ı kirâmın arasına İran’dan doktor gelmiş. Beklemiş beklemiş, aylar gelmiş geçmiş, bir kişi gelip müracaat etmemiş.

Peygamber Efendimiz’in devri. İmanların kavî olduğu devir. Allah-u Teâlâ Hazretleri kendisine hâlisâne dua eden kulu mahrum bırakır mı? Deva ondan, şifa ondan, dert ondan; hepsi ondan olduğu için hiç kimse ona müracaat etmemiş; az yemişler, harama sapmamışlar. İhtiyaç olmamış.

Demek ki İran’la ilgileri var; onun için hadîs-i şerîflerde Fârisiye demiş.

“—Kim güzel Arapça konuşmaya kâdir ise, böyle iken Farsça konuşmasın.” diye, nûn-i te’kîd-i sakîle kullanmış. (*Felâ yetekellemenne*) “Sakın ha konuşmasın!” demek. Çünkü münâfıklık meydana getirir.

Burada Farsça deniyor ama başka dilleri de bunlara eklemek mümkündür. Buradan, “Bir müslüman Arapça’yı öğrenecek!” diye bir mâna çıkıyor. Arapça’yı bilmesi uygun olur; mümkünse onunla konuşması uygun olur.

Bazı modern aileler var; Avrupa’da, Amerika’da okumuş babası, annesi İngiltere’de okumuş, gelmiş, evlenmişler, çocukları büyümüş, evde hiç Türkçe konuşmuyorlar. Neden?

“—Çocukları hep İngilizce konuşma duya duya İngiliz lisanını öğrensin!” diye.

Neden? İngilizce geçerli bir dil; iş arasa iş bulur. Her yerde ilanı görmüyor musun? İngilizce bilenler tercih edilir.” diye evde sadece İngilizce konuşuyorlarmış. Hiç kimse kızmıyor.

Ama, “Müslüman olmak dolayısıyla herkes evinde Arapça konuşsun, çocuğu Arapça öğrensin.” desek millet ayağa kalkar. Oysa o zaman dinini öğrenecek, hadisi öğrenecek, imam efendi âyet-i kerîmeyi okuduğu zaman, oturduğu yerden hüngür hüngür ağlayacak.

Beyazıt camiinde Abdurrahman Gürses Hoca, seneler önce bir güzel aşır okuyor. Kur’ân-ı Kerîm güzel, kıraati de güzel; Hocaefendi de güzel okuyor. Afrika’dan gelmiş, kıvırcık, zenci, simsiyah, katran gibi derisi var ama nasıl ağlıyor? Gözünden inci dökülür gibi yaş dökülüyor.

Neden benim gözümden değil de o zencinin gözünden dökülüyor? Çünkü o Arapça biliyor, mânasına vâkıf. O âyet-i kerîmenin mânası karşısında dayanamıyor.

Sabahleyin camimizde *Evrâd-ı Şerîf*’i okuyoruz, millet dinliyor; bir tanesi bastı feryadı “Allah!” diye. Öyle bir cümle geldi kidayanamadı; bilen dayanamaz. Cahile sözümüz yok. İşte öyle olacak, imanı kavî olacak, her şeyi öğrenecek, bilecek.

Onun için Arapça’yı hepimizin güzel konuşması lâzım; bu hadîs-i şerîften çıkan ders o. Arapça’yı öğrenelim!

Rabbimiz'in bize hitabı olan Kur'ân-ı Kerîm ki, Ramazan'da indi diye bakın hep mukâbeleler okuyoruz. İnsanın gözleri yaşıyor. Genç çocukları ezberletmeye azmetmişler. Geçmiş karşımıza billur gibi; sanki pınardan sular akar gibi şırıl şırıl Kur'ân-ı Kerîm okuyorlar.

Bizim gönlümüz ne oluyor? Biz bu yaşa geldik “Ne olacak hâlimiz?” demiyoruz, bu Kur'ân-ı Kerîm'i öğrenmek istemiyoruz.

Öğrendin; niye mânasını öğrenmek istemezsin?

O bakımdan bu dili öğreneceğiz, bu dili öğrenseniz Afrika'dan Endonezya'ya kadar derdinizi anlatırsınız. Afrika, Asya kıtalarında sözünüz geçer, lafınız dinlenir, derdinizi anlatabilirsiniz.

Hiçbir şey olmazsa, bakın Yahudiler Filistin'i aldılar, ölmüş bir dil olan İbranice'yi orada ihya ettiler; ölü olan dili konuşulan dil hâline getirdiler, dirilttiler, şimdi konuşuyorlar. İnada bak, ibret al!

c. Müslüman Olan Kimsenin Geçmiş Günahları Affolur

Bu hadîs-i şerîf Ebû Zer RA tarafından rivayet edilmiş olup Ahmed ibn-i Hanbel'de, Buhârî'de, Müslim'de, daha birçok kaynaklarda geçmektedir. İbn-i Mes'ûd RA'dan da rivâyet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

⁴ Taberâni, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.46, no:6806; İbn-i Asakir, *Tarih-i Dimaşk*, c.LXV, s.374; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.X, s.334, no:17537; Taberâni, *Müsnedü's-Şamiyyin*, c.I, s.382, no:664; Ebu Zerri'l-Gıfârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.IV, s.244, no:10357; *Câmiü'l-Ehadis*, c.XLI, s.385, no:45358.

مَنْ أَحْسَنَ فِي مَا بَقِيَ لَهُ غُفِرَ لَهُ مَا مَضَى وَمَنْ

أَسَاءَ فِي مَا بَقِيَ أَخَذَ بِمَا مَضَى وَبِمَا بَقِيَ

(طس.كر. عن أبي ذر)

RE. 398/4 (*Men ahsene fîmâ bakiye lehû, gufire lehû mâ madâ; ve men esâe fîmâ bakiye, uhize bimâ madâ ve bimâ bakiye.*)

Peygamber SAS bir insanın müslüman olmadan önceki hâliyle, müslüman olduktan sonraki hâli hakkında bize bilgi vermiş:

“Kim geriye kalan ömründe güzel yaşarsa, ömrünü güzel geçirirse evvelki işlediği günahları affolunur. Kim geriye kalan ömrünü kötü sürdürürse, hem o kötü sürdüğü ömrü için hem de evvelki için hesaba çekilir.”

Bu kimin hakkında?

Bir insan müslüman değildi; parmağını kaldırdı, kelime-i şehâdet getirdi, müslüman oldu ama evvelden neler yapmıştı? İçki içmişti, kumar oynamıştı, adam dövmüştü vesaire müslüman olduktan sonra güzel hareket ederse Allah eski yaptıklarını affeder. Kötü hareket ederse eskisini de sorar. Zaten fıkıhta bir umumî kaide var; “İslâm daha önceyi siler.” Kefarettir. “Kâfir kelime-i şehâdet getirip müslüman olduktan sonra evvelki işlediği suçların hepsi gider.” diye kaide var.

Bu hadîs-i şerîf biraz daha müjdeli... Bir insan biraz daha gafilce ömür sürdükten sonra aklı başına gelir, tevbekâr olur; ondan sonraki ömrünü güzel geçirirse, o zaman Allah-u Teâlâ Hazretleri eskileri affeder.

Bizde de yok mu kendimizi, akrabalarımızı bir düşünelim! Evvelki hayatlarını bir düşünsünler, ne hatalar etmişlerdir. Bundan sonra güzel ol, iyi müslümanlık etmeye çalış! “Bundan sonra eski hamam, eski tas usulü devam ederse, eskiler silinmez, devam eder; onun da cezasını vereceksin, onun da cezasına çarptırılacaksın.” demektir.

d. Dört Geceyi İhyâ Eden Cennete Girer

İbnü'n-Neccâr kitabına kaydetmiş. Bu hadîs-i şerîfte Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuş:⁵

مَنْ أَحْيَا اللَّيَالِيَ الْأَرْبَعَ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ لَيْلَةَ
التَّرْوِيَةِ وَلَيْلَةَ عَرَفَةَ وَلَيْلَةَ النَّحْرِ وَلَيْلَةَ الْفِطْرِ

(كر. عن معاذ)

RE. 398/5 (*Men ahyâ'l-leyâliye'l-erbaa, vecebet lehû'l-cennetü: Leylete'l-arûbeti, ve leylete arafete, ve leylete'n-nahri, ve leylete'l- fıtri*) *Sadaka rasûlü'llâh.*

⁵ İbn-i Asakir, *Tarih-i Dimaşk*, c.XLIII, s.93; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.V, s.66, no:12076; *Camiü'l-Ehadis*, c.XLI, s.387, no:45367.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:

(*Men ahyâ'l-leyâliye'l-erbaa, vecebet lehû'l-cenneh*) “Kim şu dört geceyi ihya ederse cennet ona vacip olur.”

Dört geceyi ihya etmek ne demek? O gecelerde ibadet etmek, Kur'an okumak, namaz kılmak, tesbih çekmek suretiyle hayırlı işler yapmak; ihya böyle olur.

Bu dört gece hangileridir?

1. (*Leylete'l-arûbeti*) Arûbe gecesini duymamışsınızdır. Bu, Cuma gecesini demek. Araplar Cuma olmadan evvel bugüne *arûbe* derlerdi; İslâm geldi, her şey değişti.

Peygamber Efendimiz'in gittiği şehrin adı *Yesrib* imiş, Peygamber Efendimiz değiştirdi, *Medine* oldu. İslâm değiştiriyor.

Cuma namazı kılındığı, bir araya toplanıldığı içine günün adına tesir etti; o gün haftanın cuma günü oldu.

Dînî takvimde, akşam ezanıyla birlikte yeni bir gün başlar. Sabahla başlamaz, akşamla başlar. Onun için Şevval'ın hilâlini görünce, ertesi gün bayram olacak diye o akşam teravih kılmayacağız.

Gökyüzüne bakacağız; orada hilâli görüverdik mi bayram yapacağız. Çünkü yeni ayın geldiğine alâmettir. Artık o akşam teravih kılmayacağız; görmezsek kılacağız. Ramazan'ın başında da öyleydi, hilâli gözledik, gözledik, gördüğümüz gün hemen teravihi kıldık. Ertesi gün orucumuzu

tuttuk. Şer'î takvimde akşamdan başlıyor. Onun için cuma gününü ihya etmek isteyen kimse ne zamandan ihyaya başlayacak. Perşembe günü akşam namazından gece başlıyor. O zamandan itibaren ihyaya başlayacak.

İkinci gece hangisidir? (*Leylete'l-arafeti*)
“Arafe gecesidir.”

O ne zaman olur?

Mâlum Kurban bayramında, hacılar hacca giderler. Zilhicce'nin sekizinde Mina'ya gelirler, dokuzunda Arafat'a çıkarlar ama o gün bayram değil, bayramdan bir gün öncedir. O Arafat'a çıktıkları güne yevm-i arafe, Arafe günü denir. Arafe günü çok önemli bir gündür, çok önemli bir gecedir. O zaman oruçlu olmak, o zaman ibadet etmek, o geceyi ihya etmek çok kıymetlidir. Hacılar orada zaten ibadet içinde olacaklar. Orada tozlara, topraklara bulanmış, baş açık, yalın ayak Mevlâ'nın kulluğunda olacaklar. Onlar için bir şey değil de siz, burada olanlar için önemli.

Üçüncüsü, (*leylete'n-nahri*) “Kurban kesme günü.”

Nahr devenin can damarını keserlermiş, kanı akınca ona *nahr* deniyor. Aslında deve kurbanı demek, esas kesmeye Araplar *zebh* derler. Burada *nahr*, devenin can damarını kesmek suretiyle kurban etmek kelimesinden alınmış.

Yevmü'n-nahr ne demek? “Kurban Bayramı'nın birinci günü” demek. Hem Arafe günü hem bayramın birinci günü çok önemli.

4. (Ve leyletü'l-fıtr) Fıtır gecesı, Ramazan Bayramı'nın gecesı demek.

Madem bu hadisi duyduk, Ramazan Bayramı gecesine dikkat edelim, o geceyi ihya edelim; o geceyi ibadetle, taatle geçirelim. Takvim doğru tutarsa, hilâlin doğru denk gelirse, son oruç tutacağım günün ne zaman olduğunu biliriz. Bir gece önceyi ihyâ ederiz; bir.

İkincisi; sonraki gün bayram olacak. O zaman ikinci geceyi de ihya edeceğiz; “Pratik olarak aklınızda kalsın.” diye söylüyorum. Şu hadis-i şerifte duyduğumuz şeyi tasdik etmek istiyorsak bu geceleri ihya edeceğiz. Ondan sonra da Kurban bayramı gelince; bir Arafe günü bir de ondan sonraki günü de ihya etmemiz lazım.

“Kim şu dört geceyi ihya ederse, cennet ona vacip olur.” Bunu kaçırmayın!

e. Mükâfatı Yedi Yüz Kat Verilen Dört Şey

Haydi iş pratiğe döküldü madem, size bir şey daha söyleyeyim.

Peygamber SAS Efendimiz bir hadis-i şerifinde şöyle buyurmuş:⁶

⁶ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.374, no:1509; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1319, no:43454; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IV, s.215, no:3081.

أَرْبَعُ مُسَبَّعَاتٍ نَفَقْتُكَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ نَفَقْتُكَ
عَلَى أَبَوَيْكَ وَ نَفَقْتُكَ عَلَى أَهْلِكَ وَ ذَبَحْتُكَ
شَاتَكَ يَوْمَ فِطْرِكَ لِأَهْلِكَ

(أبو الشيخ فى الثواب عن أبى هريرة)

RE. 69/11 (*Erbaun müsebbiâtün*) “Dört amel vardır, güzel ibadet vardır ki, iş vardır ki, bunların mükâfatını Allah bire yedi yüz verir. Dört güzel iş vardır ki bunların mükâfatını Allah yedi yüz misli olarak verir.” Bunlar nelerdir?

1. (*Nafakatüke fî sebîli'llâh*) “İnsanın Allah yolunda harcadığı paraların mükâfatı bire yedi yüzdür.”

2. (*Ve nafakatüke alâ ebeveyke*) “Anne ve babasına insanın verdiği paralar, eşyalar, yaptığı masraflar da bire yedi yüzdür.”

Terlik, mendil, pabuç, gömlek, çorap aldın, güzel koku ikram ettin, ananı babanı sevindirecek bir şey yaptın. Annene entari, başörtü, çanta aldın... Neyse, böyle sevindirerek hediye almanın karşılığı yedi yüz mislidir.

3. (*Nafakatüke alâ ehlike*) “İnsanın aile fertlerine yaptığı masraflar da bire yedi yüzdür.”

4. (*Ve zebîhatüke şâteke yevme fıtrike li-ehlike*) “Ramazan Bayramı’nda bir insan ailesi için kurban keserse, onun da sevabı bire yedi yüzdür.”

Onun için, durumu müsait olan Ramazan bayramında da kurban kessin! Herkes kebabı yer, külbastıyı yer; gelen misafirlere de göğsünü gere gere “Otur ya, yemeğimiz var.” dersin; muhabbet, dostluk, ahbaplık olur. Alırsın bir budunu filanca aileye verirsin, ötekini öbür tarafa verirsin. Bu da tavsiye edilecek bir ibadettir; hatırınızdan çıkartmayın!

Zaman doldu ama çok mühim hadis-i şerifler geçti. Aman amelinizde riya olmamasına dikkat edin, gizli hâlinizde de Allah’a

güzel ibadet edin, insanlar arasında iyi olup da diğer tarafta beter olmasın.

Allah-u Teâlâ Hazretlerine kulluğunuzu iyi yapın, Allah sizin insanlarla durumunuzu düzeltir; kiracıyla ihtilafın kalkar, işin düzelir, şu böyle olur, bu böyle olur; amcazâdenle, kayınbiraderinle aran düzelir ve saire... Ahireti tercih edersen dünyanı verir.

Bu hususları hatırımızdan çıkarmayacağız. Arapça öğrenmeye gayret edeceğiz, dinimizin dilini; Kur’ân-ı Kerîm’imizin dilini öğrenelim!

En sonuncusu ne idi? Dört gecenin ihyasıydı. Biraz iyi takip edin, sıkı durun, güzel ibadet edin, yalvarın, yakarın, gözyaşı dökün de Allah afv u mağfiret eylesin, cennetini cemâlini nasib eylesin...

Allah bütün mü'min kardeşlerimizi muvaffak eylesin.

Ramazan mübarek ay; keşke bütün sene Ramazan olsa... Allah bütün Ramazanlara cümlemizi sıhhatle, afiyetle erdirdin... Allah cümlelerimizden razı olsun; ibadetlerinizi, hatimlerinizi, kelime-i tevhidlerinizi, zikirlerinizi, fikirlerinizi kabul etsin... Yolunda daim, zikrinde kâim eylesin... Ramazan'daki melek gibi hallerimizi, Ramazan'dan sonra da kaybetmemeyi cümlemize nasip eylesin...

Fâtiha-ı şerîfe mea'l-besmele...

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

24. 06. 1984 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü